Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.kl@regeringskansliet.se

Begäran om yttrande över revidering av EU:s utsläppshandelssystem ETS 2026, KN2026/01568, svar senast 2026-10-19

Sammanfattning

Länsstyrelsen är generellt positiv till revideringen av EU:s utsläppshandelssystem för att omfatta fler utsläppskällor samt öka systemets flexibilitet, och tillstyrker flera av förslagen. Länsstyrelsen delar bedömningen att utsläppshandelssystemet fortsatt ska baseras på en regelstyrd modell som kan bidra till investeringssäkerhet och fortsatt långsiktig styrning mot nettonoll.

Länsstyrelsen är positiv till förslaget att öronmärka användning av auktionsintäkter till klimatåtgärder hos handlande verksamheter för att möjliggöra genomförandet av mer kostsamma åtgärder. Däremot avstyrker länsstyrelsen förslagen att ändra på den linjära reduktionstakten och förlängningen av fri tilldelning av utsläppsrätter. Dessa ändringar riskerar att leda till minskade incitament för medlemsstater och företag att behålla en hög klimatomställningstakt, klimatmål riskeras att skjutas framåt och aktörer som har sökt konkurrensfördelar genom ett proaktivt klimatarbete riskerar att missgynnas av en minskad ambitionsnivå inom EUETS systemet. Priset på utsläppsrätter kan också sjunka, vilket försvagar EUETS pådrivande effekt.

Förändringarna kan komma att ha en lokal och regional påverkan genom exempelvis minskade incitament till fortsatt att arbeta mot ambitiösa klimatmål på kort sikt. Detta kan leda till kostsammare utsläppsminskningsåtgärder framöver och ökade klimatanpassningskostnader, och minskad konkurrenskraft hos aktörer i Uppsala län som erbjuder klimatsmarta produkter och tjänster redan idag.

Detaljerade kommentarer

EUs utsläppshandelssystem har varit en effektivt pådrivande styrning mot klimatmålen i regionen, där successiva justeringar har minskat utmaningarna med exempelvis för lågt pris på koldioxid och osäkerhet kring tilldelning av utsläppsrätter. Kommissionen pekar i promemorian på två huvudsakliga återstående utmaningar när klimatmålen närmar sig, nämligen EUs konkurrenskraft när den kostnaden på återstående klimatåtgärder ökar och risken att utsläppen drivs utanför utsläppshandelns krets. Syftet med förslagen är att förbättra EUETS kostnadseffektiva och ändamålsenliga funktion att driva mot klimatmålen samt öka stödet till deltagande företag för att genomföra nödvändiga klimatåtgärder utan att tappa konkurrenskraft.

Kommissionens förslag att sänka den linjära reduktionsfaktorn (LRF), dvs att minska på den årliga utsläppsreduktionstakten, kommer att leda till ökade utsläpp på kort sikt när taket höjs, vilket i sin tur bidrar till ökad klimatrisk. Ambitionsnivån i EU ETS påverkar hur stora ytterligare utsläppsminskningar och nettoupptag som behöver ske i övriga sektorer för att klimatmålet till 2040 ska nås. Att sänka ambitionsnivån för utsläppsminskningar på kort sikt kommer förutom att öka utsläppen, sannolikt också att leda till ett lägre pris på utsläppsrätter vilket går emot revideringens intentioner, samt fördröja investeringar i klimatomställningen. Reducerade incitament till klimatomställning kan straffa aktörer som satsat tidigt på att minska utsläpp i sin verksamhet genom att sänka deras konkurrenskraft. Andra aktörer som kommuner och regioner, upphandlare och beställare får också färre incitament att hålla i ambitiösa klimatmål och kan komma att skjuta fram sina planer och målsättningar. Länsstyrelsen avstyrker förslaget att sänka den linjära reduktionsfaktorn.

Kommissionen föreslår också en inkludering av internationella krediter som ett kompletterande sätt att nå utsläppsminskningar enligt EUETS. Detta kan leda till minskade investeringar inom EU och även försvagade prissignaler. Om auktionsintäkter istället används för att bidra till utsläppsminskningar eller permanenta upptag inom EU skulle detta bidra till en förbättrad konkurrenskraft. Länsstyrelsen avstyrker förslaget att inkludera internationella krediter och att finansiera internationella åtgärder med auktionsintäkter om det minskar incitament till investering inom EU.

Kommissionen föreslår att minst 50 procent av en medlemsstats auktionsintäkter ska gå till de verksamheter som omfattas av EU ETS. Detta kan stödja verksamheter som har en hög åtgärdskostnad och förbättra incitamenten till att investera i EU. Länsstyrelsen är positiv till detta förslag.

Kommissionen föreslår att slopa annuleringen av överskott av utsläppsrätter som en del av att förbättra marknadsstabilitetsreserven (MSR). Denna annulering har motverkat långvariga överskott av utsläppsrätter och risk för lägre priser på utsläppsrätter. Länsstyrelsen avstyrker detta förslag.

Avfallsförbränning ska enligt förslaget inkluderas i EUETS, men den långa infasningen kommer samtidigt att ge svenska anläggningar som redan ingår sämre konkurrensvillkor. Länsstyrelsen är positiv till detta förslag men förespråkar en snabbare infasning av avfallsförbränningsanläggningar för att minska påverkan på fjärrvärmeanläggningar.

Kommissionen föreslår att EUETS utvidgas för flyget där fler avgående flygningar från EU omfattas. Förslaget innefattar också att kompensationsmekanismen för hållbara flygbränslen (FEETS) förlängs och utvecklas. Stöd till hållbara flygbränslen kan bidra till att överbrygga kostnadsskillnaden gentemot fossila flygbränslen vilket kan gynna lokala och regionala producenter av fossilfria flygbränslen. Utvidgning av ETS för sjöfart föreslås också genom inkludering av mindre fartyg och ett stödsystem för att främja hållbara sjöfartsbränslen och utsläppsfria framdrivningstekniker. Länsstyrelsen är positiv till dessa förslag.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av landshövding Stefan Attenfall med klimat- och energistrateg Aino Inkinen som föredragande. Medverkat i beslutet har även länsråd Cecilia Magnusson och avdelningschef Lennart Nordvarg.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.